

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na doma za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemško 6 K, za druge tujerazne države 8 K. — Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do edinov. — Člani „Slovenskega gospodarja“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koronka cesta št. 5. — Rokopisni se ne vračajo. — Upravništvo: Koronka cesta št. 5, sprejema naročnine, tiskarice in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petlitvrte za enkrat 48 vin., ali kar je leto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratno oglasje primeren papir. V oddelku „Doma naravnika“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do tista opoldne. — Nezapirte reklamacije na pošiljane umazane.

Politični pregled.

Vse stoji. — Boljševiki. — Nemci molijo za Viljema. — Deželna vlada in slovensko šolstvo.

Vse stoji. — Bližamo se pasjim dnem, ko postane vse leno. Narava je ob tem letnem času nekako izčrpala svoje sile in samo še dozoreva, kar je zraslo. Tudi naše politično in javno življenje stopa v znamenje pasjih dni, samo da nima kaj dozorevati, ker je malo zraslo. O konferenci v Parizu se ne sliši ničesar več, menda bo ugasnila na tistem, kakor življenje jetičnega človeka. Nekaj se hrblija o novi demarkacijski črti na Koroškem in raznih conah ali odsekih, v katerih naj bi se vršilo ljudsko glasovanje. Toda take stvari smo slišali že tolikokrat, da se nam zdi, kakor pripovedovanje o tistem slavnem kmečkem strahu, ki je svoj čas strašil po zgornjih štajerskih planinah.

Tudi Narodno predstavništvo v Beogradu je zavito v skrivnostni polumrak. Menda še zboruje — vsaj na videz, toda o njegovem delovanju ni veliko slišati. Glavni ministri so odšli v Pariz in se še niso vrnili. Če bodo izmešetarili za nas bolj ugodne denarne pogoje, jih radi pogrešamo cele počitnice. Na čelu vlade stoji zdaj dr. Anton Korošec. Sestavljen se je neki odbor za zemeljsko preureditev, ki je pa menda tudi na tistem zaspal. A nam ni žal po njem, ker od njega nismo pričakovali veliko dobrega. Ta odbor je sestavljen namreč izključno iz državnih uradnikov, grajščakov in nekaterih večjih posestnikov, a takih, ki imajo zemlje malo ali nič, v njem ni bilo primerno zastopanih. Razvil se je prepričanje radi Bosne. Tam je namreč vprašanje razlastitve veleposestev najbolj zamotano. Vso zemljo imajo v rokah turški begi in nekateri priseljeni madžarski Judje in drugi tujci. Kmet je pa tlačan. Sedaj bi radi kmetje, da bi se zemlja mednje razdelila, brez vsake odškodnine, češ, da so jo Turki dobili po krivici. Najraje bi, da bi jim

Turki še nekaj plačali zato, ker so jim obdelovali doslej. Grajščaki pa pravijo, da imajo zemljo po volji turškega boga in vlada naj bi jim še plačala dolgove, katere so naredili doslej. Tudi o volilni reformi ni slišati ničesar več, dasiravno je zadeva nujna, ker volitev ne bo mogoče več dolgo odlašati. Res smo radovedni, kaj bo prišlo iz tega skrivnostnega lonca. Toliko je gotovo, da dveh načel ne bomo pustili izkvariti, vse ženske morajo imeti enako volilno pravico, a ne samo nekatere in obveljati mora proporcionalna volilna pravica, tako, da bodo vse stranke zastopane sorazmerno s številom glasov, katere so dobile.

Madžarski voditelji boljševikov se selijo na Dunaj. Iz tega sklepajo takozvani meščanski krogi, da postajajo boljševikom na Madžarskem tla pod nogami prevroča. Lahko bi se sklepalo tudi nekaj drugega: da so na Dunaju tla za boljševike že toliko pripravljena, da lahko tja prenesejo središče svojega delovanja. Na vsak način je boljševiško gibanje resno. Z zmerjanjem in smešenjem ga ne bomo premagali, pomagati bi zamogla samo nagla in odločna agrarna in socialna preuredba.

Na Nemškem so luteranski pastori izdali skupni pastirski list, kjer pozivajo svoje vernike k goreči molitvi za cesarja Viljema. Naj bi raje molili, da bi jim sv. Duh razsvetlil razum in omečil voljo, kajti dokler ne bodo Nemci kremenito izpremenili svojega duha, tudi nimajo pričakovati boljše usode.

Med Slovenci je završal hud boj med Jug. demokrasko stranko in Slovensko ljudsko stranko. Položaj pri deželni vladi je nevzdržljiv, ker ni misliti, da bi obe stranki pri vladi zamogle skupaj delovati. Toda rešitev je težka, ker nobena stranka v sedanjih razmerah ne čuti v sebi moralnih sil, da bi zamogla sama prevzeti vlado. Liberalna stranka je izrekla zahtevno naj bi odstopila deželna vlada in vladanje prevzel uradnik. Kaj takega je bilo mogoče v Avstriji v nekdanjih časih, sedaj je pa naše ljud-

stvo že preveč zrelo in preveč demokratično, da bi se dalo komandirati od uradnikov. Edino pravilno bi bilo, da se razpišejo volitve in katera stranka zadobi večino, naj vlada, druge naj pa kritizirajo.

Edina svetla točka v položaju je razvoj našega šolstva. V Ljubljani dobimo v jeseni popolno vseučilišče, kar pomeni venčanje naših kulturnih zahtev. Šolstvo se organizira in izpopolnjuje na vseh koncih in krajih, slovenske šole se odpirajo po Koroškem, v kratkem pride na vrsto Prekmurje. V tem oziru korakamo v resnici v onih čevljih, ki delajo korake po sedem milj, o katerih pripoveduje pravljica. Razvoj našega šolstva nas bogato odškoduje za razna druga razočaranja.

Orožne vaje letnikov 1889 in 1888.

K dvemesečni orožni vaji sta vpoklicana letnika 1889 in 1888. Letnik 1889 mora priti k vaji 26. t. m., letnik 1888 pa 30. t. m. Oni, ki se ne bodo pravočasno javili, bodo morali za kaznen več časa služiti kot se je to zgodilo pri zadnjem vpoklicu. V interesu vsacega posameznika je, da se pravočasno javi. Natančneje povedo lepaki.

Nemška Avstrija plača 18 milijard vojne odškodnine.

O usodi Nemške Avstrije še uradno sicer ni nič znanega, toda pariški list „Temps“ piše sledeče: „Vojna posojila bodo morale plačevati vse države, ki so se ustanovile na razvalinah stare Avstro-Ogrske, kajti vsa vojna posojila so od leta 1917 naprej v državnih zbornicah na Dunaju in Budimpešti dovoljevali zastopniki vseh narodov in dežel v stari Avstro-Ogrski. Vojna odškodnina bo naložena vsem državam, torej tudi Češko-Slovaški, Poljski, Rusinski, Madžarski, Rumunski, Jugoslaviji in tudi Italiji. Ne-

LISTEK.

Januš Golec:

V polkovnikovem vozu.

(Dalje.)

Gospod H... je nakremžil obraz, zaklel in zblizal mustače z obrvi. Guzl je skočil z voza na tla, da pregleda ter presodi poškodbe. Nekaj časa je sikal svojo italijansko »hoštijo«, pljuval in vlekel iz luknje sprednji del voza. Ni šlo, dasi se je potil na vso moč.

Javil je gospodu, da mora tudi on z voza, ker se je zlomilo ter odpadlo platišče sprednjega kolesa, ostale so samo še »špice«, ki so se zasadile na vso moč v udrtino.

Očka so odložili po usodi prisiljeno odeje, stopili na tla in pomagali vozniku, da sta spravila s pomočjo konj voziček na ravno. Poskusila sta vožnjo po samih špicah, ni šlo, ker se je voz preveč nagibal in bi se dal premikati le korakoma.

Oberst je vprašal narednika, če ima seboj rezervno kolo. Ta mu je seve odkimal.

Cela ploha psov se je vsula na zanikarnega kočijaža, radi katerega brezbriznosti naj obtiči sam oberst na cesti. Ozmerjani Guzl je poslušal pokorno, dodjavši k ameni pridige pripombo:

»Naj počaka g. oberst pri vozu, on bode pa jezdit na ednem konju nazaj k diviziji, da mu posodijo kolo.«

Temu edino pametnemu nasvetu se je udal celo trmoglavi stari. Potegnila sta voz ob kraj ceste, Guzl je spregel konje, privezal Miška k lojtercam vozička, na Leni pa odjedil po kolo.

Jaz potnik tihotapec sem se oddahnil. vroče sem se zahvalil Bogu, ki je naklonil telesno nezgodo, da sem se vsaj lahko nasrkal zraka odprtih ust, si omenjal vsled držanja premražene roke, skrčil kolena ter

pretipal vsak ud posebej. Kako dobro, blaženo sem se počutil, ko se mi je razležla duša nazaj po telesu, zajel sem novo upanje, da bom prestal to trpinčenje do cilja, do — Sadagore.

G. oberst je šetal nekaj časa krog voza, cepetal z nogama po tleh, potresal suvaje z rokami, hotel se je ugreti, zazeblu ga je bilo na vozu.

Nebo se je še meni vidno zameglilo in potemnilo. Zakolobaril je sneg v gostih, debelih cunjah, kakor menda padajo in se vrlijo na zemljo samo v onih severnih krajih.

Veter je zatulil divje močno, očka so smuknili pod streho voza, si oprhali sneg in razložili svoje ude po poresnem sedežu.

Odpeli so skrbno zapeti plašč, iz levega žepa so potegnili nekaj v papir zavitega. Bilo je mene v nos ščegetajoče meso s koscem kruha. Stari si je privoščil vse do zadnjega grizljaja in drobtine.

Obrisal se je krog ust, nategnil mustače, desnica mu je segla v drugi žep po podolgovato steklenico. Gospod je luskal v dolgih požirkih in v dvakratnih oddihljajih. Privoščil si je še cigareto in zagledal v odvetra sukane, gosto pačajoče snežinke.

Na kožuhovini sem se že bil odpočil, zbral raztrošene moči, oglasilo se je drugo do — glad, saj sem bil tešč in do dna strešenega želodca, ki je tiral svoje pravo in uteho. Požiral sem nedolžno tešče sline, da bi potlačil glad, saj bi se lahko braul tudi jaz doma z mes. m, kruhom in pijačo, da sem se uklonil zapovedi polkovnega očima.

Gospod oberst je leno zdehal, se očohaval ne-
strpno;

Guzla le dolgo, dolgo ni bilo nazaj,

Stari je skočil pravkar z voza, da si premenca stegna, ko se je prikazal iz viharja in snežega m-teža narednik s kolesom. Z združenimi moči sta nasadila kolo.

Guzl je zapregel Leno in Miška, moje mučeništvo se je nadaljevalo v trabu preko grabic in kotanj.

Malo bolj voljno sem tokrat pač prenašal prepogoste snuke, dvige in drget, bil sem uverjen, da me še nista čisto ostavila Bog in angelj varuh.

Vožnja do Sadagore ni bila preveč dolga, bi še bil zdržal en čas ko smo se ustavili pred gradiščem kornega poveljstva šte. XIII.

Gospod oberst si je nataknil ščipalnik, da prečita napis, ki je značil višjo vojaško oblast. Izpred grada dostojanstva je ukazal pognati, zavili smo proti koncu Sadagore, kjer je bival naš tren.

Jasno mi je bilo, tatek bode premuštral ter pregledal novo došlih 100 po 50 let starih mož, ki bi naj nadmestili mlajše, za frontno službo sposobne trenarje. Snežilo je še vedno, da je kril sneg zemljo že za dober pedenj. Voz je postal na oširnem travniku, ki je bil kar posejan z vozovi in vozički vseh vrst.

Polkovnik je izstopil, predstavljal se mu je stotnik, poveljnik trena. Očividno je že pričakoval gospodarjevega obiska.

G. oberst mu je stisnil roke v pozdrav, zarenčal je nad njim, ker še novodošlo moštvo ne stoji pripravljeno v vrsti in redu.

Stotnik se je skušal opravičiti s snegom in mrazom, pa jo je izkupil z rezkim: »O Istopitel«, da je odbrzel kot bi mu zakuril pod petami.

Jaz ujetnik sem za trdno pričakoval: Očka se bo šel pogret v toplo izbo, dokler se ne razpusti moštvo, jaz pa smuk iz tresalnice in vic v — nebesa. Kaj šel Niti za en meter se ni oddaljil od voza, cepetajoč po medvedje v krogu krog vprege.

V duši se mi je zjasnilo; iz vic boš še vržen in pahnjem v peklo trpljenja. V toliko sem bil na boljšem na tej zasneženi ravni, da sem premenil slobodno svojo lego v sedež, sem vsaj lahko opazoval, kako bode pregledoval stavec vojake.

(Kljudo prik.)

nemške države bodo morale plačati poldrugo milijardo frankov v zlatu, od te svote plača Čeho-Slovaška polovico, dočim plača Nemška Avstrija 10 milijard frankov v zlatu, v kronah po sedanjem kurzu izračunjeno 18 milijard.

Da Nemška Avstrija plača to svoto, bo morala zastaviti vse svoje vodne sile, vse železnice in vsa posestva, ki so last Habsburžanov. Zaseženi bodo tudi vsi dohodki iz carine ter vsi državni rudniki.

Iz teh izvajanj pariškega „Tempa“ sklepa nemško-avstrijsko časopisje, da bodo bremena, katera bodo naložena Nemški Avstriji, neznosna in za državo, broječo 6 milijonov duš, odrezano od morja in svetovne trgovine, naravnost uničujoča, ker se mora vpoštevati, da bo morala Nemška Avstrija uvažati iz sosednih držav ogromne množine živil in surovin, katere bo morala plačevati ali z industrijskimi izdelki, ali pa v zlatu, nima pa ne enega in ne drugega.

God kralja Petra.

Oro kliče sa visine,
Ozdo nanjeg laju psine,
ne brigete, mili ptiču,
mi smo s tabo, Petre Karagjorgjeviču!

Svetovna vojska je porušila mnogo prestolov in odučila je narode klanjati so malikom, ki stolujejo nad njim v meglenih višinah. Te vrstice naj ne bodo običajni slavospev vladarju, ki kraljuje nad zvestimi podložniki, kakor smo toliko takih slavospevov slišali v nekdanjih časih. Veljajo naj v poklon možu, ki ni zavladal nad nami potom nasilja in z zavojevanjem, ne z ženitvijo in s podedovanjem, ne s kupčijami in pogodbami — nego po volji naroda. Ta mož ni izšel iz rodu obcestnih roparskih vitezov in ne more pokazati na razvaline gradu, odkoder so njegovi predniki odirali kmete in ropali trgovce, nego iz hiše srbskega kmeta in pokazati zamore na kraje, kjer je njegov prednik zbiral okrog sebe srbske kmete in se boril z dednim sovražnikom svojega naroda „za krst častni in slobodu zlatnu.“

Kralj Peter je mož, kateremu ob časih najhujših napadov in največjega sovraštva nikdo ni mogel očitati iz njegovega zasebnega življenja nič nečastnega in nič nepoštenega. Grdilo in zasramovalo se ga je na vse mogoče načine, toda kot oseba je stal vedno popolnoma čist pred svetom. To je dejstvo, katero mora priznati vsak. Celu njegovo življenje je bilo posvečeno delovanju za osvoboditev domovine in združitvev jugoslovanskega naroda. V čilih letih je za kmeta preoblečen šel v Bosno med kmečke ustaše, da se vojskuje zoper Turke. Ko je pregnan živel v Švici in mu je bilo onemogočeno vsako drugo delovanje, je po Angležu Stuart Millu spisal veliko, globoko znanstveno modroslovno knjigo „O svobodi.“ Med vladarji nimamo drugih mož, ki bi se pečali s takimi študijami. Nemški cesar je nekaj let pozneje spisal umazano plesno igro „Sardanapal.“ Cela njegova politika je merila na to, da ustvari take politične zveze, ki bi njegovemu narodu zamogle pridobiti svobodo in zjedinenje. Letos se ves zedinjeni jugoslovanski narod na dan njegovega godu družiti s klicem njegovih prednikov: „za krst častni in slobodu zlatnu!“

Nabirajte zdravilne rastline.

Ker po lekarnah ne primanjkuje samo tujih tvarin za zdravila, ampak tudi naših domačih zdravilnih rastlin, in ker je le malo upanja, da bi v jeseni dobili v zadostnih količinah zdravil iz inozemstva, pozivamo, posebno naše kmetško ljudstvo, da se v večji meri kot dosedaj poprime nabiranja domačih zdravilnih rastlin. Otroci in starejši ljudje, ki niso zmogni težkega dela na polju, lahko z nabiranjem zaslužijo lepe svote. Pravilno posušene rastline se danes prav lahko in dobro prodajo. Sušiti je treba v senci, nabirati le v solnčnih dneh (ne v rosi!).

V pošteb pridejo posebno naslednje rastline:

Listi: šmarnc, lapuha, pljučnika, divjega slezenovca (malva), sleza (ajbiš), volčje črešnje (meladona), breze, volovskega jezika, trpotca.

Cveti: brdnje (arnike), kamilice, plavice, poljskega maha, bezga, lipe, lučnika (papeževa sveča).

Cele rastline: rman, njivska preslica, zlati grmiček (tavžent roža), bela mrtva kopriva, pelin (cvetoč), sv. Janeza roža, poljska materna dušica.

Korenine: Volčje črešnje, regrata, navadnega lisjaka (akoni), milnice, svišča (encijan), trnjevega gladeža, srčna moč (tormentila), teloha.

Dalje: bezgove in brinjeve jagode, janež, kumina, borovnice, želod, gomolje kukavic, planinski mah, trosi navadnega lisičjaka, malisna štupa.

Posebne važnosti pa so rženi rožički, ki se jih navadno na kmetih vrže na gnoj. Njih cena je tako visoka, da se nabiranje gotovo izplača.

Vse nadaljne podatke nabiralcem daje po možnosti odbor službujočih farmacevtov lekarinarjev v Ljubljani.

Svoboden izvoz vina.

Kakor poročajo iz Beograda so naši poslanci izposlovali, da je končno dovoljen svoboden izvoz vina. Za izvoznice je treba zaprositi „Centralno upravo za trgovački promet sa inostranstvom v Beogradu, podružnica v Ljubljani“, z voznim listom. Poleg kolka 12 K je od vagona plačati pristojbino 1000 dinarjev.

Politične vesti.

Vrta občina. Vsi občani — moški in ženske — v Starinovivasi na Murskem polju so pristopili kot člani Slovenski Kmečki Zvezi in vplačali po 2 K udnine. Slava zavednim Starovaščanom in njih vzglednemu županu Jakobu Stulce!

Socialdemokratska brezbožnost. Daleč na okoli je znana božja pot Matere božje na Sv. Planini na kranjsko-štajerski meji. Veliko obiskovalcev prihaja tu gori. In „romali“ so na Sv. Planino 25. maja t. l. tudi social-demokratje iz Trbovelj. Kakor pa niso prišli sem gori iz pobožnosti, tako so tudi očitno pokazali svoje socijalistično vero, svobodoljubnost in izobrazbo, ker so namreč tudi člani socialdemokratskega izobraževalnega društva „Svoboda“. V cerkvi in okoli nje so plesali in se norčevali iz cerkvenih obredov. Tako n. pr. sodrug in eden glavnih soc. demokratskih kričačev, Mekinda je sedel v spovednici in „spovedoval“ sodruga Remsa, tudi v cerkvi so igrali in prepevali. Neka udeleženka (ime je na razpolago) se je drugi dan hvalila „alle habens mich abgebuht“. Povdarjamo, da so izletniki najodličnejši in najglasnejši pri vseh socialdemokratskih „prireditvah“. To so samo nekatera dejstva. Vsi pa, ki še imate kaj poštenja in ponosa v sebi, pa sodite ali je za vas prostora med takimi ljudmi, ki se norčujeje iz najsvetejših reči, ali naj bodo ti ljudje vaši voditelji. Kaj nameravajo so pokazali, pokažite se pa tudi vsi, ki se s tem ne strinjate in delajte, da se bo svet uredil po poštenih-krščanskih načelih ne pa socialdemokratsko-boljševiških.

Za tužce se potegujejo. Čitateljem „Slov. Gospodarja“ je znano, kako hude boje so bili zadnja leta Slovenci v Št. Ilju in okolici z lutrovskimi Švabi, katere so poslala vsenemška društva Südmark, Heimstatt in Schulverein v naše kraje. To so bili boji na življenje in smrt. S temi ljudmi, ki so prišli semkaj samo iz peklensko-hudobnega namena, pregnati katoliške Slovence iz njih rodne grude, je skupno življenje nemogoče. Ti ljudje morajo proč s slovenske zemlje! In glejte! Našla sta se dva Slovenca, nek „doktor“ Jenič in odvetniški sollicitator Gilčvert (ki je nameščen v pisarni odvetnika dr. Rosine). Ta dva „rodoljuba“ sta imela tajne sestanke v Št. Ilju s tamošnjimi lutrovskimi Švabi in sta jim sestavila obširno spomenico na vlado. Švabi bi radi vlado prepričali, da niso prišli k nam, da bi ponemčili in polutrijanili te kraje, da jih ni poslala Südmark, ampak kot dobri gospodarji. Omenjena Slovenca (!?!) in švabsko odposlanstvo je pregovorilo celo gerenta Thalerja, da se je podpisal na švabsko spomenico. K sreči smo celi stvari prišli pravočasno na sled. O stvari bomo še poročali. Zdi se nam, da se za to zadevo ali pravzaprav za Jeničem in Gilčvertom skrivajo nekateri možje JDS (liberalne stranke). Vsaj Jenič in Gilčvert sta pristaša te stranke. Stvar se mora pojasniti.

Razpuščeni občinski odbori. Poverjeništvu za notranje zadeve je razpustilo občinski odbor v Velikem Obrežu (okraj brežiški). Z vodstvom občinskih poslov je poverjen gerent Mihael Kovačič, posestnik in trgovec v Dobovi, ki so mu imenovani za prislednike: Anton Pernat, župnik; Janez Megovec, posestnik — oba v Dobovi ter Jožef Deržič in Anton Pavlič, oba posestnika v Velikem Obrežu. Vlada je razpustila sledeče občinske zastope: Špilje, za gerenta je imenovan Slovenec Ignacij Tišler; Zbelovo, gerent

Ferdo Bobič, nadučitelj v Ločah; Ščavnica, gerent Blaž Urbančič; Rožni grunt, gerent Josip Špindler; Dražen vrh, gerent Anton Berič; Grabe, gerent Alojzij Breznik; Lakovci, gerent Janez Kolarič; Velka, gerent Anton Tomažič; Sladki vrh, gerent Marijan Zöhrer; Trate, gerent Anton Mali; Rače, gerent Janez Pavalec; Klanc, gerent Ivan Mesarič.

Tedenske novice.

† **Župnik Martin Krajnc.** Na Sladki gori je umrl dne 2. julija tamkajšnji č. g. župnik Martin Krajnc, rojen l. 1872 v Majšpergu. Rajni gospod je po dokončanih gimnazijskih študijah obiskoval bogoslovje v Mariboru, kjer je bil leta 1896 posvečen v mašnika. Kot kaplan je deloval v Kostivnici (1896—97), v Vitanju (1897 do 1898), v Rogatecu (3 mesece) in v Svečini (1898—1903). Leta 1903 je postal provizor in nato župnik pri Sv. Primožu na Pohorju, kjer je deloval do 1. majnika 1907, ko je bil umeščen za župnika na Sladki gori, kjer ga je v najlepši dobi dohitela smrt. Rajni je bil blagega in mirnega značaja in silno gostoljuben in postrežljiv prijateljem in znancem. Naj mu bo Vsemogočni obilen plačnik za njegove dobrote! Pogreb se je vršil v petek, dne 4. julija ob obilni udeležbi žalujočih vernikov in duhovskih sobratov. Pogreb je vodil preč. g. kanonik J. Bohanec iz Šmarja. Zavsem je bilo 15 duhovnikov. Pri odprtem grobu je spregovoril rajnkemu v slovo ginljive besede ter omenil med drugim ljubezen rajnega do župljanov. Saj je postavil župnijsko cerkev kot glavnega dediča in ji izročil skoraj vse svoje premoženje. Na ta način je postal tudi velik dobrotnik svojih župljanov. Na smrt se je rajni dobro pripravil. Slutil je bližnjo nevarnost, dal se je sprevideti pravočasno s sv. zakramenti ter je bil še kratko pred smrtjo pri popolni zavesti. N. p. v. m.!

† **Andrej Munih.** Dne 2. julija zjutraj je pri svoji sestri v Migojnici pri Celju, po dolgi in mučni bolezni umrl g. Andrej Munih, urednik „Jugoslavije“ in bivši sourednik „Straže“. Rajni je bil zelo vesten in marljiv časnikiar. Bil je dolgo vrsto let član tržaške „Edinost“. V spomladi leta 1914 je začel izdajati v Trstu dnevnik „Jugoslavija“, katerega so pa bivše avstrijske oblasti vsled njegove izrazito jugoslovanske smeri neprestano zatirale in ga končno ustavile. Leta 1915 so ga avstrijski orožniki denuncirali radi njegovega jugoslovansk. prepričanja in graško vojno sodišče ga je obsodilo na 4 1/2 leta težke ječe. Celih 23 mesecev je bil zaprt v ječi Karlau pri Gradcu, dokler ni bil pomiloščen. Ker je v ječi silno trpel, si je svoje že itak rahlo zdravje za vedno pokvaril. Po amnestiji je prišel brez vseh sredstev in bolan v Maribor, kjer je nekaj mesecev opravljal službo tajnika SKZ in bil nato sourednik „Straže“ in „Slov. Gospodarja“ ter marljiv dopisnik „Slovenca“. Rajni je bil strokovnjak v gospodarskih vprašanjih. Ko se je v Ljubljani ustanovil dnevnik „Jugoslavija“, se je preselil v Ljubljano ter prevzel souredništvo „Jugoslavije“. V sled posledic trpljenja v ječah je bolehal vedno bolj, dokler ni kot žrtev avstrijskega režima napravila smrt konca njegovemu mučeništvu. Narodni mučenik in jugoslovanski časnikiar blagi Andrejček spavaj sladko v rodni slovenski zemlji!

Duhovniške spremembe. Na župnijo Sv. Jerneja v Ločah je bil umeščen dne 1. julija č. g. Peter Paulič, kaplan v Hočah. — Prestavljeni so: č. g. kaplani Janko Kljun iz Selnice v Hoče, Ivan Atelšek od Sv. Marka pri Ptujju k Sv. Barbari v Halozah, Jožef Kranjc od Sv. Barbare v Halozah na Črešnjevca pri Slov. Bistrici ter Janko Baznik, provizor v Sv. Jerneju pri Ločah, za kaplana v Selnici. — Nastavljen je: deficitent č. g. Ivan Ogulin za kaplana pri Sv. Marku pri Ptujju.

Cistercijanski samostan v Stični sprejme v domači redovni zavod 11- in 12-letne dečke, ki so sposobni za I. gimnazijo in imajo veselje do duhovskega stanu. Prošnja, krstni list in zadnje šolsko spričevalo naj se pošlje do 15. julija t. l. na predstojništvo cistercijanskega samostana v Stični, Kranjsko.

Rojstni dan našega kralja Petra I. Deželna vlada za Slovenijo razglašala: Dne 12. julija se bo po čelem kraljestvu obhajal god našega prvega kralja Petra I. Na sedežu okrajnih glavarstev in okrajnih sodišč se daruje slovesna sveta maša, katere se naj udeleži vse uradništvo, vsi javni zastopi. Državni in drugi javni uradi so ta dan zaprti. Vsa državna in javna poslopja naj bodo

okrašena z državnimi zastavami, na predvečer pa razsvetljava. V soboto zjutraj naj znamenje topičev naznanja ta državni in narodni praznik. Trgovine naj bodo zaprte, dokler traja slovesna sv. maša. V mariborski stolnici bo ob 9. uri slovesna pontifikalna maša. Načelniki politič. oblasti bodo sprejemali udanostne izjave. Po vsem združenem kraljestvu se naj god našega junaškega kralja obhaja kar najslavnejše!

Novice iz okolice Sp. Dravograda. Tri tedne so trajali boji v maju t. l. v župniji Št. Janž in čuditi se je, da ni bilo večje nesreče za ljudstvo, katero je večinoma doma ostalo, kakor da sta bile dve osebi lahko ranjeni. Nihče ni pričakoval sovražnikov v naš kraj, ker smo na Štajerskem, oblast nas ni opozorila na nevarnost in zato je nas sovražnik na našem domu ujel in nas vsega lahko oropal, ko bi bil dalje časa tukaj ostal. Bog nas je varoval večje nesreče na življenju, zdaj po odhodu sovražnika si pa naj ljudje sami čuvajo življenje in se varujejo nevarnosti. Tega pa ni videti. Zato sta se zgodili v mesecu juniju dve nesreči, kateri sta zahtevali človeško življenje. Dne 1. junija sta hotela dva mladeniča, bivša vojaka, sprožiti najdeno granato, pri čemur sta bila težko poškodovana in je eden drugi dan umrl, drugi mladenič pa je sicer okrevljal, toda je zgubil eno oko. Dne 29. junija sta dva šolarja 8 in 9 let stara, sprožila najdeno granato, katera je oba strašno razmesarila, da sta bila takoj mrtva. Ni upati, da bo enakih nesreč konec. Polit. oblast je sicer zapovedala oddati vsako orožje in streživo, kar se pa ni zgodilo, saj se sliši vsak dan večkrat pokanje vojaških pušk in ročnih granat. Vsega tega orožja je mnogo v tem kraju, ki so ga pustili tukaj deloma nemški deloma naši vojaki. Ko bi oblast natanko poizvedovala po orožju, bi se mnogo še takega blaga ohranilo za našo vojsko, ljudstvo se obvarovalo velikih nesreč in vednega zmiranja vsled strelanja, ki ga hudo občuti od strašnih dni maja sem.

Denar za vojne vjetnike v Italiji. Svojci vojnih vjetnikov v Italiji lahko zanesljivo pošljejo denar za vojne vjetnike v Italiji na naslov „Slovenskega Rdečega križa“ v Ljubljani, Poljanska cesta 4. Naslov vojnega vjetnika mora biti natančen in razločen. Za 100 K dobi vjetnik 20 do 30 lir.

Na občnem zboru Jugoslovanske gasilske zveze v Ljubljani se je med drugim sklenilo: Vse prejšnje zveze na Kranjskem in Štajerskem likvidirajo, namesto njih se organizirajo odseki. Eden organizatoričen odsek je za Štajersko, katerega načelnik je dr. Bergmann v Zalcu, ki se stavi po potrebi pododseke za posamezne okoliše. Na njega se naj obračajo vsa društva ki se nameravajo reorganizirati. Sklenila so se nadalje enotna pravila za vsa društva in za vse župe in enotno uniformiranje; novi kroji pa se za sedaj vsled draginje blaga ne nabavijo. Izda se tudi vežbenik za enotno poveljevanje pri redovnih in pri vajah z orodjem v najkrajšem času. Od občnega zbora potrjena enotna pravila izidejo v prihodnji številki „Gasilca“, kateri se vpošlje vsem dozdaj včlanjenim gasilcem v Jugoslovanski gasilski zvezi, katere šteje dosedaj čez 300 društev in čez 8000 članov.

„Gasilska župa Zalec“ sklicuje v nedeljo, dne 20. julija t. l. povodom prvega župnega izleta v Št. Peter v Savinjski dolini izvanredni občni zbor ob 15. (3.) uri v šolsko poslopje. Pred občnim zborom se vrši javna vaja z gasilnim orodjem krajevnega pr. gasilnega društva. Občnemu zboru sledi veselica v prid domačega gasilnega društva.

Železnica Konjice—Zreče. Železniško ministristvo namerava podaljšati železniško progo Konjice—Zreče. Predpriprave se bode baje kmalu pričele.

Opozorjamo! Ker se še vedno oddajajo poštam pisma, frankirana z 20 vinarsko znamko, morajo naslovniki plačevati globe. Opozorjamo, da se morajo navadna pisma frankirati z znamko po 30 v. dopisnice pa z znamko po 15 v.

Za šivilje se dobi v Čirilovi tiskarni Rantov modni album. Cena 3 K 50 v, po pošti 4 K.

Gospodarske novice.

Dr. Korošec o prehrani. V sobotni seji, dne 5. julija je v Narodnem predstavništvu stavil poslanec dr. Šimrak na ministra za prehrano dr. Korošca vprašanje, ali se bo letos rekviriralo žito. Priporoča, da se v slučaju potrebe ne rekvirira ničesar pri kmetih, temveč le pri velikih posestnikih, istotako ne bi smela država postati

viti na poljedelske proizvode maksimalnih cen, dokler jih ne določi tudi za tvorniške proizvode. Na to je odgovarjal minister dr. Korošec, da je bil v svrhu obrambe ljudske prehrane prepovedan nakup žita, dokler ni žetev izvedena. Razen tega se je odredil tudi popis žetve, ni se pa odredila nobena rekvizicija. Glede ureditve prehrane bo pozval minister tudi na posebno posvetovanje zastopnike vseh strank, da se dogovore o primernih ukrepih. — S tem je javno postavljena na laž Dolfeta Ribnikarja trditev, da hoče dr. Korošec rekvirirati. O zadevi pa smo itak že pisali in še bomo.

Zavarovalnice. Edina slovenska zavarovalnica proti požarnim škodam je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. Njen glavni zastop je v Celju (Breg) in v Mariboru (Livadna ulica 10).

Nedopustno iztirjevanje. Deželni svet in dež. vlada v Gradcu se še zmiraj obračata na spodnještajerske občine, zavode in oblasti z zahtevami, da naj se v Gradec vplača to ali ono, n. pr. naročnina za državni zakonik, prispevki za regulacijo Savinje itd. Opozorjamo vso našo javnost, da nima Gradec od nas nič tirjati in naj torej vsa takšna „ljubeznjiva“ pisma iz Gradca vržejo v ogenj. Povdarjamo še enkrat: V Gradec ni treba plačati niti vinarja!

Poljedelsko ministristvo za kmetijstvo. Ministristvo za poljedelstvo je razpisalo 14 štipendij ali ustanov kot državno podporo za izšolanje živinozdravnikov, ki so v naši državi tako potrebni, ker je, kakor znano, prejšnja avstrijska vlada zelo malo storila za tozadevni povzdig našega kmetijstva in nam silno primanjkuje živinozdravnikov.

Gospodinjski tečaj po deželi. Poverjeništvu za kmetijstvo namerava prirediti več gospodinjskih tečajev po deželi, ki imajo pričeti jeseni in trajati po 10 tednov. Za take tečaje lahko prosijo županstva, župni uradi, kmetijske podružnice in druga društva ali pa posebni v ta namen sestavljeni odbori. V gospodinjski tečaj se bo sprejelo 12—16 udeleženk. Stroške za prehrano (kosilo) morajo nositi učenke, stroške za učiteljico in učne pripomočke prevzame poverjeništvu za kmetijstvo, potrebne prostore s pritliklinami za tečaj in za 2 učiteljici, kakor tudi potrebno kurivo pa mora preskrbeti dotično županstvo, društvo ozir. odbor. Imenovani interesenti, ki želijo, da se priredi v njih kraju letošnji jesen gospodinjski tečaj, naj se čimprej obrnejo na poverjeništvu za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani, kjer se dobe vsa nadaljna pojasnila.

Okoliškim kmetom in najemnikom. Mestna občina (stavbeni urad) oddaja okoliškim posestnikom in najemnikom gnoj iz greznic in sicer brezplačno. Odpeljati si ga mora vsak sam. Greznice so večinoma prenapolnjene, a mestna uprava ima premalo konj in vozov na razpolago. Oglasiti se je treba pri mariborskem mestn. stavb. uradu (posl. glavne pošte, II. nadstropje).

Ustanovitev samostojnega gozdarskega oddelka za Slovenijo s sedežem v Ljubljani. Vlada v Beogradu je ustanovila samostojen gozdarski oddelek za Slovenijo s sedežem v Ljubljani. V delokrog novega urada bodo spadala vsa gospodarska vprašanja v Sloveniji.

Proti previsoki odmeri dohodninskega davka se pritoži vsak velik in majhen posestnik, najbolj pa, tako slišimo, vojni dobičkarji. Toda ko prihajamo k davkarji, se nam zabrusi v obraz: Danes je vsak vojni dobičkar, tudi kmet, kje še imate kaj dolgov? Gospodje, ali ste pa tudi pomislili, kaj govorite? Kmet je vojni dobičkar? Pametne gospodinje, katerih možje so bili v vojski, so res plačale dolgove, ali pa bi naj bile raje zapravile vojaške podpore? Kaj pa je z živino? Hlevi so prazni, njive slabo obdelane, polja in vinogradi kričijo po gnoju, orodje vse uničeno. Treba bo tisočakov, da se vse to namesti, kje jih naj kmet dobi? Najvišje cene niso dovolj visoke, da se nakupi najpotrebnejše. Če si je res kdo kaj malega prihranil od svojih dohodkov, mu ne ostane za nabavo gospodarskih potreb nič, zato že poskrbijo gospodje trgovci, ki seveda niso vojni dobičkarji, ker je malokateri, ki še ni milijonar; ti gospodje prodajajo brez državne kontrole, n. pr. obleko po takih cenah, da mora kmet danes prodati lepega konja ali dva do tri polovnjake vina, da za silo obleče sebe in svoje. Država bi le čuvala svojo korist, če bi kmeta pri odmeri osebnohodninskega in vojnega davka ščitila, mu pustila tako veselje do dela in vsaj to malo gotovino, kar jo ima, pošteno pa pregledala možnje pravih vojnih dobičkarjev-trgovcev.

Živinski sejmi so se zopet začeli. Občine, ki želijo otvoritve sejmov, naj vložijo prošnjo pri okrajnem glavarstvu.

Živinske cene padajo. S Hrvaškega spravljajo mešetarji mnogo goveje živine in svinj v naše kraje. Na Hrvaškem že „trgajo“ veleposestva in prodajajo živino. V zadnjih 14 dneh je cena goveji živini padla za 1—3 K pri 1 kg. Sedaj se plačuje na Hrvaškem vole živo težo 6—7 K. Poprej pa so jih kupovali po 9—12 K. Tudi cene svinjam pada.

Skrbimo za zdrave živinske hleve. Vsak razumen gospodar prav dobro ve, da so snažni, zračni in prostorni živinski hlevi polovica živinske hrane. Pred vsem je skrbeti, da bodo naši živinski hlevi dobro osnaženi, svetli in zračni, da se v njih ne bodo nahajali celi kupi gnoja ter da živina v njih ne bo stala do kolena v gnojnici. Živinski hlevi, v katerih neovirano pajek prede pajčevino, niso prikladni naši goveji živini.

Preskrba s petrolejem. Mariborsko okrajno glavarstvo razglašajo: Iz Amerike je prišla večja množina petroleja. Ker ni upati, da bi prišel še letos petrolej, pozivljajo se s tem kmetje, da si priskrbe potrebne množine že sedaj, da ne bo po zimi zopet takšno pomanjkanje razsvetljave kakor lansko zimo. Petrolej stane 5.40 K liter. Vsi trgovci v poitičnem okraju mariborskem, ki žele dobiti razprodajo petroleja, naj se takoj javijo na okrajnem glavarstvu soba šte. 15/I. da dobijo potrebne nakaznice. Prodaja petroleja tihotapcem je strogo prepovedana in bi se proti trgovcem, ki skušajo spraviti petrolej v Nemško Avstrijo ali na Ogrsko najstrožje postopalo.

Hmelj. Na hmeljskem trgu v Žatcu je bilo v pretekli dobi popraševanje po hmelju skrajno malenkostno. Poprodalo oziroma pokupilo se je samo nekaj bal češkega hmelja po 730—820 K za 50 kg. Kmeljske cene so torej nekoliko padle. Po tujem hmelju ni bilo prav nobenega popraševanja. Stanje hmeljskih nasadov na Češkem se je nekoliko zboljšalo. Kakor se nam poroča, je tudi stanje hmeljskih nasadov v naši Savinjski dolini zelo povoljno.

Cena pšenici padla. Po poročilu zagrebških listov je padla cena pšenici od 260 in 280 kron na 200 do 220 kron.

Izvoz vina prost. Kdor hoče izvažati vino, naj prosi dovoljenje pri „Centralni upravi za trgovski promet sa inozemstvom v Beogradu, podružnica Ljubljana“. Plačati je treba za vagon vina 1000 dinarjev pristojbine in 12 K za kolek. Prošnji priložite izpolnjen tovorni (železniški) list.

Delo na polju je tu! Ste že naročili košare in sedež za voz ter druge jerbese za gospodarstvo? Izdeluje jih Pletarska šola Strnišče pri Ptuj (10 minut od žel. postaje Sv. Lovrenc n. Dr. p.). Naročite lahko pismeno ali ustmeno v Strnišču in v Ptuj v trgovini J. Peteršič.

Dopisi.

Sv. Peter pri Mariboru. V Vodolah je umrl dne 8. julija ugledni krščanski mož in kmet A. Kraner. Bil je zmiraj zvest pristaš SKZ, dolgoletni ud krajnega šolskega sveta in obč. zastopa. Naj v miru počiva!

Brezno ob Dravi. Flosarska nedelja bo tukaj letos 13. julija z dvojno službo božjo: ob 6ih in 10ih s procesijo. Na Veliko gospojnico 15. avg. bo letos spomin 60letnice Marijinega kipa v velikem altarju in velikega križa na pokopališču.

Sv. Lenart v Slov. gor. V nedeljo, dne 13. t. m. ob 8. uri dop. v dvorani gospe Arnuš priredi bralno društvo zborovanje. Ustanovil se bo telovadni odsek „Orel“. Prideta dva govornika iz Maribora. Vabljeni ste vsi člani braln. društva, pripeljite vse naše prijatelje! Dobrodošli tudi gostje!

Sv. Peter pri Radgoni. Dne 10. junija t. l. je umrla vzorna in skrbna žena Jožefa Rakuša na Ščavnici po kratki, a mučni bolezni v najboljših letih. Bila je vzor vsem delavnim in skrbnim ženam. Zapušča žalostnega moža in malo hčerko. Na pogrebu rajnce se je nabralo zraven deleža za sv. maše še tudi 24 K za koroške begunce, za kar vsem darovalcem srčna hvala. Pokojnici svetila večna luč!

Ormož. Z dovoljenjem oblasti se vršijo tukaj zopet redno živinski sejmi in sicer živinski vsaki prvi pondeljek v mesecu, svinjski pa vsaki torek.

Ormož. Odbor Krajevne organizacije SKZ v Ormožu je v svoji seji dne 22. t. m. sklenil, udeleževati se cerkvenih slavnostij in procesij

